

Брюксел, 27.6.2013
COM(2013) 468 final

**ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА
НА РЕГИОНИТЕ**

относно добавената стойност на макрорегионалните стратегии

{SWD(2013) 233 final}

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ

относно добавената стойност на макрорегионалните стратегии

1. Въведение

Макрорегионалната концепция възникна от желанието за съвместна реакция в отговор на влошаването на екологичното състояние на Балтийско море и за съгласувани действия във връзка с предизвикателствата и възможностите пред региона. Така се роди стратегията на ЕС за региона на Балтийско море (EUSBSR), приета през 2009 г. Стратегията на ЕС за региона на река Дунав (EUSBSR) беше приета през юни 2011 г. и Европейският съвет прикани Комисията да представи до края на 2014 г. стратегия на ЕС за региона на Адриатическо и Йонийско море след извършване на оценка на концепцията¹. Други региони също проучват предимствата на подхода.

Целта е да се даде координиран отговор на проблеми, при чието разрешаване е по-успешен съвместният подход. Двете стратегии имат за цел да бъдат преодолените пречките, които забавят развитието, и да бъде разгърнат потенциалът на регионите. Стремешът е въпросите да бъдат поставени в многостранна рамка и да се достигне отвъд сегашните граници на ЕС, за да може да се работи със съседните държави като с равностойни партньори. Подходът насърчава участниците да прекратят не само националните граници, но и да преодолеят пречките пред по-стратегическия и творчески поглед към наличните възможности.

Целта на макрорегионалната стратегия е да се мобилизират нови проекти и инициативи, като едновременно с това се създаде чувство за обща отговорност. Двете стратегии са важно нововъведение в териториалното сътрудничество и сближаване. Необходимо е обаче този подход, основан на култура на сътрудничество, произтичаща от инициативи на Общността като INTERREG², да бъде оценен чрез съпоставка на постигнатите резултати и необходимите усилия за това. Макар самият подход да се радва на известна популярност, прилагането му е предизвикателство, тъй като са необходими подобрения, за да се постигне действителна добавена стойност по най-ефективния и траен начин.

1.1 Цел на доклада

Съветът поиска от Комисията да „изясни концепцията за макрорегионални стратегии, да оцени тяхната добавена стойност и да предостави резултатите на Съвета и Европейския парламент до юни 2013 г.“³

С настоящия доклад:

- се цели изясняване на концепцията;
- се оценява добавената стойност на съществуващите макрорегионални стратегии;
- се дават препоръки за бъдещата работа.

¹ Закljučения на Европейския съвет от 13—14 декември 2012 г., точка 26.

² Понастоящем програми за европейско териториално сътрудничество.

³ Закljučения на Съвета по общи въпроси от 13 април 2011 г., точка 20.

В него се разглежда постигнатото до момента — както предимствата, така и трудностите, на фона на общата политическа рамка на ЕС, включително стратегията „Европа 2020“ и териториалният аспект, заложен в Договорите.

1.2. Метод на оценка⁴

Използвани са редица източници, сред които:

- доклади на Комисията относно EUSBSR и EUSDR, както и последващи заключения на Съвета и съобщение от м. март 2012 г. относно EUSBSR;
- мащабно допитване сред над 100 основни заинтересовани страни;
- независими оценки от външни експерти;
- преглед на съответната академична и теоретична литература по въпросите на разработването на политики.

Според получените коментари:

- тъй като и двете съществуващи макрорегионални стратегии са относително нови, все още е трудно да се направи оценка на тяхното въздействие, а то трябва да бъде измерено в средносрочен и дългосрочен план;
- следва да се направи разграничение между достойнствата на цялостната концепция и проблемите по прилагането ѝ.

2. Концепцията за макрорегионална стратегия

Множество елементи съставляват основата на макрорегионалното сътрудничество: регионалното чувство за идентичност; желанието за общо стратегическо планиране; и готовността за обединяване на ресурсите.

Формулираните първоначално определения⁵ вече са консолидирани в регламента за общоприложимите разпоредби за периода 2014 — 2020 г.⁶, в който се посочва, че макрорегионалната стратегия:

- 1) представлява интегрирана рамка, свързваща държавите членки и третите държави от един и същ географски район;
- 2) търси решение на общи предизвикателства;
- 3) се възползва от по-тясно сътрудничество за целите на икономическото, социалното и териториалното сближаване;

Макрорегионалната стратегия следва да бъде одобрена от Европейския парламент и от Съвета.

⁴ Всички източници са на разположение на уебсайтовете на стратегията на ЕС за региона на Балтийско море (EUSBSR) и стратегията на ЕС за региона на река Дунав (EUSDR).

⁵ Например Macro-regional strategies in the European Union (September 2009) (Макрорегионални стратегии в Европейския съюз, септември 2009 г.) http://ec.europa.eu/regional_policy/cooperate/baltic/pdf/macoregional_strategies_2009.pdf.

⁶ Предложение за общоприложими разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за морско дело и рибарство. COM (2011) 615 final, изменен.

Концепцията включва също следните принципи:

- *интеграция* — целите следва да бъдат включени във вече съществуващи рамки на политиките (на европейско, регионално, национално и местно равнище или предприсъединителни), в програми (на ЕС, специфични за отделните държави, за териториално сътрудничество, отрасли) и във финансови инструменти;
- *координация* — при политиките, стратегиите и ресурсите за финансиране следва да се избягва раздробяването, без значение дали е между отрасловите политики, участниците или между различните нива на управление;
- *сътрудничество* — държавите и отраслите в региона следва да си сътрудничат, като насочат идеите си за регионално развитие към външния свят;
- *многостепенно управление* — на различните нива, на които се разработват политиките, следва да се работи по-добре заедно, без да се създават нови равнища на вземане на решения;
- *партньорство* — ЕС и държави извън ЕС могат да работят заедно въз основа на взаимен интерес и уважение.

Целите варират според нуждите на съответния регион. Приоритетно следва обаче да бъдат разглеждани въпроси, които са от стратегическо значение, предоставят действителна добавена стойност във връзка с хоризонталните политики на Общността и са от особена важност за стратегията „Европа 2020“. Следва да бъдат включени както предизвикателствата, така и възможностите, тъй като държавите на различен етап на развитие имат различни приоритети:

- *предизвикателства* — когато по-активното сътрудничество е жизнено важно (напр. по въпросите на екологията, климата или комуникациите);
- *възможности* — когато по-активното сътрудничество е от взаимен интерес, например при съвместните инициативи, изграждане на мрежи от контакти, обмен на опит, обединяване на финансови средства (например за изследователска дейност, иновации, бизнес, изграждане на капацитет).

Този двустранен аспект е намерил място и в заключенията на Съвета от юни 2012 г.⁷, с които се одобрява подходът, позволяващ доизграждане на вътрешния пазар на ЕС, подобряване на конкурентоспособността, улесняване на прилагането на интегрираната морска политика (и особено инициативата за „син“ растеж), както и справяне с общите предизвикателства, породени от замърсяването или липсващите инфраструктурни връзки. Освен това стратегиите могат да бъдат използвани за мобилизиране на съвместните усилия в областта на иновациите, действията в областта на климата, управлението на риска, проблемите със сигурността и туризма.

3. Добавена стойност на макрорегионалните стратегии

Двете съществуващите макрорегионални стратегии работят без допълнително финансиране от ЕС, без нови институции или ново законодателство. Това изисква по-голяма съгласуваност между финансирането, структурите и политиките. Чрез стратегиите бяха създадени работни структури по приоритетни области, избрани посредством процес на консултации „от долу нагоре“, като политическото лидерство във всяка област беше поето от участващите държави, региони или организации, подпомагани от Комисията в ролята на координатор.

⁷

Заключения на Съвета по общи въпроси от 26 юни 2012 г., точка 7.

3.1. Резултати по отношение на проекти, действия, решения и мрежи

В докладите за изпълнението на EUSBSR и EUSDR се подчертава фактът, че макрорегионалните стратегии спомагат за разработването на нови проекти или дават тласък на съществуващи транснационални проекти. Броят само на водещите проекти в региона на Балтийско море надхвърля 100, като са налице и многобройни производни проекти, докато в същото време над 400 проекта на стойност 49 млрд. евро се разглеждат от EUSDR, а 150 от тях са вече се изпълняват.

Проекти

— състоянието на Балтийско море се подобрява, по въпросите на притоците на хранителни вещества се работи по проекти като CleanShip (за намаляване на замърсяването от кораби) или проектите за постепенно премахване на фосфатите в детергентите, а с проекта BALTFISH се подобрява сътрудничеството по въпросите, свързани с рибарството;

— предотвратяването на наводнения в региона на река Дунав е основна грижа и по този въпрос се работи чрез проекти като DANUBE FLOODRISK, който осигурява споделени бази данни и картографиране на районите, застрашени от наводнения;

— подобряване на електронната инфраструктура: в региона на река Дунава бяха стартирани проекти по Седмата рамкова програма, целящи по-активно използване на авангардни изчислителни услуги в изследователската дейност;

— като част от стратегиите за приспособяване за регионите на река Дунав и Балтийско море в момента заедно с институциите на държавите членки се планират действия във връзка с изменението на климата, напр. в рамките на стратегията BALTADAPT.

Макрорегионалният подход също така улеснява изграждането на мрежи и съвместните инициативи.

Съвместни инициативи

— BONUS — научноизследователската и развойна програма за Балтийско море, насърчава сътрудничеството в научните изследвания за „чисти технологии“ и екоиновациите;

— МСП получават подкрепа от бизнес форума за региона на река Дунав.

Този подход също така улеснява колективното вземане на решения в областта на политиките. Работи се за подобряване на плавателността на река Дунав, например чрез приетата през юли 2012 г. от министрите на транспорта декларация за поддръжка на водните пътища или неотдавнашното споразумение между Румъния и България за споделяне на оборудване.

3.2 Усъвършенстване на разработването на политики

Макрорегионалните стратегии осигуряват градивните елементи на регионално равнище на политиката за целия ЕС, канализирайки националните подходи с цел по-

последователно прилагане на равнището на ЕС. Работата на макрорегионално равнище има особено въздействие върху интегрираната морска политика, трансевропейската транспортна мрежа (TEN-T), трансевропейската енергийна мрежа (TEN-E) и сътрудничеството в областта на гражданската защита. В експертния доклад относно околната среда се посочва, че макрорегионалните стратегии като цяло насърчават прилагането на директивите на ЕС⁸.

Принос за подобряването на комуникациите

- развива се макрорегионалната перспектива при планирането на инвестициите в рамките на TEN-T, напр. Baltic Transport Outlook, като се предоставя подкрепа при анализа/планирането;
- за да се гарантира сигурността на снабдяването с газ, моделът на пазара за природен газ в Дунавския регион подпомага планирането на инфраструктурни проекти и отстраняването на техническите и други видове трансгранични пречки пред пазара.

Макар че при проведеното допитване основните заинтересовани страни по EUSBSR и EUSDR изтъкват също, че макрорегионалният подход е стимул за мобилизирането на различни политики на европейско, регионално и национално равнище, те подчертават, че са необходими повече време и усилия, като анкетиранияте страни по EUSBSR са дали повече положителни отговори на този въпрос (над 55 %), отколкото тези по стратегията на ЕС за региона на река Дунав (33 %), вероятно заради по-ранното започване.

Интегриране в националните политики на въпросите, предизвикващи загриженост на европейско равнище

- заложените в EUSDR цели относно вътрешните водни пътища са включени в стратегическия план на Австрия в областта на транспорта;
- характерните за Скандинавските държави силни страни при иновациите в областта на здравеопазването и науките за живота, в чийто обхват бяха включени и балтийските държави посредством проекта ScanBalt Bioregion, са интегрирани в естонската стратегия за биотехнологиите, като чрез сътрудничеството със съседните държави се постига необходимата критична маса.

3.3 По-голяма рентабилност

Във време на бюджетни ограничения е важно да бъде постигнат оптимален резултат при минимални разходи. Макрорегионалният подход помага да бъдат съгласувани програмите на ЕС, за да бъдат обединени усилията за постигането на важни общи цели. Липсата на допълнителни средства от ЕС също принуждава лицата, прилагащи програмите, да търсят средства по-активно. По този начин се стимулира:

- диалогът за финансиране на региона на река Дунав (съчетаване на проектни идеи и средства, като се осъществява връзка между организаторите на проекти и банките, международните финансови институции и програмите за финансиране);

⁸ Á. Kelemen. Assessing the added value of macro-regional strategies – Environment. (Оценка на добавената стойност на макрорегионалните стратегии — околна среда, 2013 г.)

- механизмът за първоначален капитал на EUSBSR (финансиране в малък размер за разработване на идеи, докато бъдат развити до степен, която ще им позволи финансиране със заеми или безвъзмездни средства).

Наличните ресурси са съсредоточени върху цели от първостепенно значение: „Швеция или Финландия в региона на Балтийско море или провинция Баден-Вюртемберг в региона на река Дунав мобилизират собствени средства при осъществяването на инициативи в рамките на макрорегионалните стратегии.“⁹ Частният сектор също участва, независимо дали чрез работа с Форума за развитие на региона на Балтийско море, или например чрез отстраняване на отломки от кораби от реките Дунав, Сава и Тиса.

Със стратегиите също така се насърчава обединяването на ресурси: „по отношение на финансовия инженеринг възможностите за предоставяне на първоначален капитал/финансиране на по-ранен етап и създаване на фондове за рисков капитал в макрорегионите са значителни, тъй като няколко държави [...] разполагат с достатъчен поток от сделки от жизнеспособни нови предприятия, за да поддържат специализирани фондове [...], макрорегионът може да предложи нужната критична маса.“¹⁰

3.4 По-тясна интеграция и координация

Повечето от анкетираните заинтересовани страни смятат, че с процеса се подобряват съществуващите механизми за сътрудничество (над 60 %) и сътрудничеството между участващите държави (над 75 %). Политическите лидери също подчертават значението на по-широките аспекти, свързани с интеграцията¹¹.

Също толкова важно е обаче да се спомене, че стратегиите активизират сътрудничеството между органите вътре в държавите. Анкетираните, както и независими изследователи и автори на специализирана литература подчертават важността на интегрираните подходи към въпросите от макрорегионално значение. Например стратегията на ЕС за региона на Балтийско море „позволява използването на междусекторен подход към въпросите на околната среда. Това спомага за решаването на проблеми, при които Хелзинкската комисия (HELCOM), въпреки насочеността си към околната среда, не успя да попречи на много от браншовите интереси (напр. на селското стопанство), които са в основата на екологични проблеми (еутрофикация).“¹²

По-добра координация

— в региона на река Дунав се подобряват връзките със съществуващи инициативи, сред които Международната комисия за опазване на река Дунав (МКОРД), Енергийната общност, Международната организация по миграция и инициативата „Черноморско взаимодействие“;

— в региона на Балтийско море е все по-активно сътрудничеството между инициативата „Северно измерение“, Съвета на страните от Балтийско море, Съвета на министрите на скандинавските страни и други рамки, като тези участници мобилизират

⁹ A. Reid. Do macro-regional strategies boost innovation and competitiveness? (Помагат ли макрорегионалните стратегии за подобряване на иновациите и конкурентоспособността?)

¹⁰ Пак там.

¹¹ Например канцлерът Меркел на годишния форум на EUSDR от 2012 г. и президентът Илвес на проведената през 2009 г. конференция на министрите относно EUSBSR.

¹² A. Kelemen. Пак там.

съвместно своите структури например мрежата VASAB за координирано териториално устройство или партньорството по „Северното измерение” в областта на транспорта и логистиката;

— в региона на Балтийско море е в ход съвместна работата по начини на действие в извънредни ситуации, докато в региона на река Дунав е налице по-голяма координация при заплахи за сигурността, каквато е например организираната престъпност.

3.5 Преодоляване на неравенството между регионите и насърчаване на териториалното сближаване

Над 60 % от анкетираните, както и представители на академичните среди¹³ възприемат стратегиите като инструменти за подобряване на социалното, икономическото и териториалното сближаване. Европейският парламент заявява, че те „биха могли също да бъдат полезни инструменти за идентифициране на регионалните различия и за борба с тях, както и за насърчаване на конвергенцията между европейските региони“¹⁴.

3.6 Насърчаване на многостепенното управление

Макрорегионалният подход може да функционира само ако е налице активно сътрудничество между различните равнища — регионално, национално и местно, които да планират заедно и да съгласуват финансирането. Чрез него се укрепва многостепенното управление като елемент от политиката на сближаване предвид различните участници. Гражданското общество също има своята роля, а подходът се основава на широка консултация, провеждана „от долу нагоре“. Няколко региона и (в рамките на EUSBSR) регионални организации изпълняват функцията на координатори.

3.7 Подобряване на сътрудничеството със съседните държави

Двете стратегии помагат за подобряване на сътрудничеството със съседните държави. В рамките на EUSBSR Русия, макар да не е част от самата стратегия, изрази съгласие по списък от общи проекти. Норвегия и Исландия също са активно ангажирани, особено по отношение на логистиката и социалните въпроси. В региона на река Дунав, при участието на държави извън ЕС с различни перспективи за членство в Съюза, стратегията улеснява подготовката на държавите кандидатки и потенциални кандидатки. Почти 80 % от анкетираните заинтересовани страни от EUSDR смятат, че стратегията е подобрила сътрудничеството със съседните държави, създавайки платформа, която да бъде използвана и в бъдеще. Тази възможност за опит с политиките и процесите на ЕС в общи дейности следва също да бъде част от бъдещата работа.

4. Извлечени поуки и непреодолени предизвикателства

Макар добавената стойност на стратегиите да е безспорна, остава от съществено значение да бъдат подобри на методите на прилагане.

¹³ A. Dubois, S. Hedin, P. Schmitt, J. Sterling. EU macro-regions and macro-regional strategies. Nordregio, 2009 (Макрорегиони и макрорегионални стратегии на ЕС, Nordregio, 2009 г.)

¹⁴ Доклад на Европейския парламент: относно оптимизиране на ролята на териториалното развитие в рамките на политиката на сближаване (декември 2012 г.).

- **Подбор на правилните цели**

Целите на всяка стратегия са разделени по приоритетните области, определени в процеса на консултации, които могат да бъдат преразглеждани, както се случи наскоро в EUSBSR. Повечето анкетирани смятат, че целите на EUSBSR и EUSDR са насочени към основните предизвикателства (над 80 %), но по-малък процент от анкетирани са убедени в правилно подбрани брой на приоритетните области (60 % смятат този брой за разумен, 26 % — за неутрален, 14 % — за твърде голям). Като цяло този въпрос е проблематичен за EUSBSR, която има по-голям брой приоритети.

- **Запазване на политическия ангажимент**

Наблюдават се редица политически ангажимент на високо равнище в първоначалните призови за създаване на стратегии, в заключенията на Съвета, както и в изявления в рамките на значими прояви като годишни форуми. Макар и важни¹⁵, тези ангажименти не винаги се спазват, смятат анкетирани. Изказаните мнения показват, че са налице различия в зависимост от различните държави и институции, както и различните равнища на вземане на решения: 38 % са съгласни, че политическият ангажимент е висок, 30 % не са съгласни с това твърдение, а 32 % са на неутрална позиция, като нагласата в EUSBSR е по-негативна, отколкото в EUSDR, а директно ангажираните със стратегията са по-малко убедени, отколкото страничните лица.

- **Финансиране**

Макар хармонизирането на средствата да има значителен потенциал, EUSBSR и EUSDR стартираха в средата на периода на финансиране, което понякога затруднява съгласуването със съществуващите политики и програми. Използването на заеми е ограничено предвид натрупаните дългове.

Почти 50 % от анкетирани не са съгласни с твърдението, че „съгласуването на целите със създаването на политики и финансирането е успешно постигнато“, въпреки че представителите на EUSBSR са по-оптимистични, което е вследствие на по-ранния старт на стратегията. Недостатъчните ресурси в държавите извън ЕС продължават да бъдат предизвикателство.

Опитът показва, че програмите за европейско териториално сътрудничество (ETC) са основен източник на финансиране. При прилагането на подхода обаче следва да бъдат мобилизирани всички политики и програми, включително специфичните за отделни държави, както и частните източници и подкрепата от финансовите институции (напр. Европейската инвестиционна банка). За да бъде успешен макрорегионалният подход, той трябва да бъде включен в програмирането за периода 2014—2020 г., като се предвидят изрични позовавания в споразуменията за партньорство и в програмните текстове. Това изисква действия от страна всички министерства за създаване на положителен инвестиционен климат. Съчетаването на безвъзмездни средства и заеми, например чрез инвестиционния механизъм за Западните Балкани, е ценен начин за постигане на напредък, особено за държавите извън ЕС.

¹⁵ K. Böhme. Added value of macro regional strategies: A governance perspective. 2013. (Добавена стойност на макрорегионалните стратегии от гледна точка на управлението, 2013 г.)

Като цяло подходът следва да подсили въздействието от всички налични средства, да укрепи прилагането на съществуващите достижения на правото на ЕС, и да подобри използването на съществуващите структури.

- **Организация и управление**

Проучването потвърждава, че макрорегионалните стратегии остават предизвикателство за съответните администрации. Трудностите включват недостиг на кадри, промени в персонала и недостатъчни познания. Поради ограниченията при наемането на персонал и при пътните разходи, често провежданите срещи не се посещават от необходимия брой участници (например тези на ръководните групи по приоритетните области на EUSDR).

При направените коментари се обръща внимание на сложността на структурите. Участниците призовават за „по-силно лидерство, за да бъде запазена поне минимална степен на интензивност и ангажимент, като с помощта на по-отчетлив фокус бъде намалена сложността на механизмите за прилагане“¹⁶.

Участниците в проучването също така призовават за по-добър обмен на опит в рамките на макрорегионите и между тях и апелират за по-активно сътрудничество между всички равнища на управление.

- **Измерване на напредъка**

Показателите предоставят фактори, спрямо които да се измерва напредъкът. Както EUSDR, така и EUSBSR имат цели на стратегическо равнище. Определянето на показателите по приоритетни области/хоризонтални действия е предвидено за 2013 г.

Това е трудна задача, тъй като напредъкът спрямо показателите е резултат от фактори, които не са свързани изцяло със стратегиите, и е трудно да бъде измерен приносът им. Програмните цели и показателите следва да бъдат съвместими с работата, извършвана на стратегическо ниво.

Също така при EUSDR и EUSBSR се използват различни подходи (първият действа на по-общо равнище, а вторият — с повече подробности и участие на местно ниво).

Необходими са обаче допълнителни действия: макар че договорените показатели и цели са от възлово значение за съсредоточаването на усилията, напредъкът следва да се разглежда и в контекста на създадените мрежи, успешно изпълнените проекти и подобренията при интеграцията и координацията.

5. Препоръки за бъдещото развитие

5.1 Реализиране на пълния потенциал на стратегиите

За реализирането на потенциала на подхода ще са от решаващо значение следните елементи:

- всички участници трябва да признаят мястото на своите макрорегионални стратегии като хоризонтални отговорности на правителствата;

¹⁶

Пак там.

- всички партньори трябва да се възползват от възможностите за финансиране, предлагани от включването на подхода в актовете, които предстои да бъдат приемани, особено в споразуменията за партньорство и оперативните програми, така че да може да бъде постигнат принципът на включването на подхода във всички решения („интегриране“);
- новите програми (за региона на Дунав и „Югоизточна врата“), както и съществуващите транснационални програми (за региона на Балтийско море) трябва да се използват пълноценно наред с инструменти като Европейските групи за териториално сътрудничество (ЕГТС) и интегрираните териториални инвестиции. добрите практики следва да бъдат споделяни, като се работи в тясно сътрудничество с програма INTERACT;
- оперативни проблеми вътре в администрациите следва да бъдат разрешавани с помощта на съответните ресурси и персонал. Модерните средства за комуникация следва да бъдат използвани в пълна степен, за да се избегнат излишната тежест или ненужните пътувания;
- за целите на последователността и надеждността на макрорегионалната работа е необходим редовен преглед в рамките на съответните отраслови Съвети и на *ad hoc* срещи на министрите по конкретни теми. Важно е също така да се насърчава непрекъснатата обратна връзка от обществеността;
- мониторингът и оценката на подхода следва да се базират на реалистични цели и показатели, както и на преглед на дейностите в приоритетната област;
- ако съществуват опасения относно резултатите или приложимостта, следва да бъдат въведени клаузи за изтичане на срока на действие за съответния период, с възможност за намаляване на броя на приоритетните области или за промяна на фокуса им;
- следва да бъде обърнато по-голямо внимание на оповестяването на целта и постиженията на стратегиите и да бъде запазен въведения от началото подход „от долу нагоре“.

5.2 Лидерство в регионите и роля на Комисията

Ключът към постигането на успех в бъдеще е в по-силното лидерство, по-голямата ангажираност на регионите, в по-голямата прозрачност и осведоменост за процеса на вземане на решения. Макар че Комисията ще продължи да играе основна роля, нейната подкрепа трябва да бъде по-добре балансирана посредством ефективно лидерство в съответните региони.

Комисията предлага процесът на преразглеждане да бъде завършен до провеждането през 2014 г. на годишните форуми на съществуващите стратегии. При този процес следва да бъдат обмислени оперативни подобрения, както и възможности за укрепване на политическото лидерство. Ясно е, че предвид различните етапи на изпълнение на стратегиите, както и тяхната специфична основа, пътят напред ще е различен за всеки отделен случай. От значение са обаче следните елементи:

- в съответствие с настоящите регулаторни предложения транснационалните програми могат за в бъдеще да играят по-значителна роля в подкрепа на прилагането. Европейските групи за териториално сътрудничество също могат да предоставят възможности за това.
- Съществуващите в момента системи за управление на стратегиите (координатори на приоритетни области, национални центрове за връзка) са в процес на

утвърждаване. При призивите за опростяване следва да се вземат предвид евентуалните закъснения, до които промените биха могли да доведат.

- Държавите членки и държавите партньори следва да потърсят начини да укрепят своята ангажираност със стратегиите и да дадат подходящ отговор на призивите за по-лесно разпознаваемо лидерство. При избора трябва да се вземат под внимание легитимността, отчетността и непрекъснатостта на работата.
- Комисията улеснява прилагането на стратегиите, като осигурява съгласуваност и непрекъснатост, както и ясно европейско измерение и добавена стойност. Нейните ресурси обаче са ограничени и са необходими мерки, за да може тя да изпълнява необходимата роля.
- Следва да бъде проучен потенциалът за включване на обществените и други видове европейски институционални форуми в управлението на стратегиите

5.3 Нови стратегии

Когато се обмисля въвеждането на нова европейска макрорегионална стратегия, следва да се вземе предвид следното:

- Следва да бъдат стартирани нови инициативи само ако е налице конкретна необходимост от по-успешно сътрудничество на високо равнище. Те следва да са от стратегическо значение за макрорегионите и да се изразяват в ограничен брой ясно определени цели с подходящ набор от показатели за измерване на напредъка. Следва да са ясни общите предизвикателства (например влошаването на състоянието на околната среда, адаптирането към изменението на климата, въздействието на природните бедствия и на бедствията, причинените от човешка ръка, недостатъчно развитите комуникации, драстичните разлики в доходите) и/или възможности (например възможности за създаване на научноизследователските мрежи, разширяване на пазарите, модернизиране на администрациите), както и установената географска идентичност. Поради това този подход може да се използва само при конкретни обстоятелства, в които участието на ЕС е уместно, а ролята на съществуващите хоризонтални политики на ЕС е добре подкрепена.
- Трябва да има готовност политическият ангажимент да намери отражение и в административна подкрепа, тъй като само по този начин са налице добри изгледи за успех.
- Подходите при макрорегионалните стратегии и стратегиите за морските басейни са израз на подобни стремежи. EUSBSR съчетава характеристики и на двете, докато стратегията за региона на Адриатическо и Йонийско море може да разчита, че вече приетата морска стратегия¹⁷ е неин основен компонент.
- Съществуващите в момента макрорегиони вероятно не са изчерпали всички възможни модели. Лесно е да се помисли за регионално сътрудничество, вдъхновено от този модел, но без участието на Комисията или основано в по-голяма степен на транснационална програма. Заинтересованите страни, които се стремят към задълбочаване на сътрудничеството и интеграцията, следва да потърсят най-подходящите за тях варианти.

Макрорегионалните стратегии на ЕС следва да покажат, че имат конкретна добавена стойност на равнището на ЕС, като например по-добро прилагане на

¹⁷

COM (2012)713 относно морска стратегия за Адриатическо и Йонийско море

законодателството на ЕС за околната среда или чувствително подобрени инвестиции на ЕС в комуникациите или иновациите.

6. Заключение

Двете съществуващи макрорегионални стратегии доказват своите заслуги както в стратегически, така и в политически план. Вече са налице безспорни резултати от проектите и сме свидетели на едно по-интегрирано изготвяне на политики, въпреки че от съществено значение си остава да бъдат въведени допълнителни подобрения при изпълнението и планирането. Въпросът за лидерството е от основно значение, за да може процесът на преразглеждане да приключи през 2014 г.

Комисията приканва Парламента и Съвета да одобрят препоръките, съдържащи се в настоящия доклад.